

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

430 פ"ק פ"ק וי"ט תש"א י"ט י"ט י"ט י"ט

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: מעלת נשמת ישראל

נח עליו אפילו לרגע, ממש כמו נר גשמי ששלהבתו אינה שוקטת אלא מתנועעת לכאן ולכאן. אך נשמות הגויים הינן כעצים הנמצאים בתוך האש, שאין להם אור כלל, לכן הם שקטים ואינם מתנועעים בעת תיפלתם.

וגילו לנו בספרים הקדושים רוממות נשמת יהודי שהיא חלק אלוך ממעל, איננה מסתלקת גם כאשר מרבה לפשוע כי בחלק קדושה זה אין פגם כלל.

ואמר על זה הרה"ק רבי ברוך ממז'בוז' ז"ע את הפסוק (תהילים ל"ז, י') "יְעוֹד מֵעַט וְאֵין רֶשַׁע וְהִתְבּוֹנְנֶת עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינְנוּ". כלומר יהודי גם כשהירבה לחטוא אבל עדיין יש בו מעט – היא החלק אלוך ממעל אשר לשם לא מגיע שום חטא ועוון, ולכן "והתבוננת על מקומו ואיננו" כשמתבוננים על דבר נפלא זה, זוכה ל"ואיננו" שיוכל לתקן את עצמו ולא ישוב לחטוא.

ובספה"ק דודאים בשדה (פרשת צו) הביא בשם הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ ז"ע לפרש בזה את מאמר חז"ל (סוטה ה:) שלתלמיד חכם מותר להתגאות שמינית שבשמינית, כי הרמז בזה לפרק ק"ט בתהילים, שבו יש כל אותיות אלפ"א בית"א, ובפסוק הראשון של האות ח' הוא "חִלְקֵי ה' אִמְרָתִי לְשֹׁמֵר דְּבָרֶיךָ", דהיינו כשהיצה"ר בא ומנסה להחליש את האדם בעבודת ה' מחמת רוב חטאיו, צריך להגביה ליבו בדרכי ה' ולומר לו, "חלקי ה' אמרת" הנשמה שלי היא חלק אלוך ממעל, וממילא אני יותר חשוב אפילו ממלאכים, ובודאי ראוי אני לעבוד את ה' יתברך, אם בתפילה אם בלימוד תורה, וראוי אני "לשמור דבריך".

מענה נבוא ונבאר בזה את עניינו של רבי זירא, הגמרא בקידושין (ג.) אומרת: "נקטינן דאי מקיף חיי, אביי מקיף, רבי זירא מקיף". ופירש רש"י ז"ל "אי מקיף מסבב דרך אחרת שלא לעבור לפני הצבור, חיי מאריך ימים" עכ"ל.

והנה אביי היה נזהר להקיף ושלא לעבור לפני הצבור, כי הוא היה מבית עלי קאתי דנגזר עליהם שיפטרו צעירים, כמבואר בראש השנה (יה.) וסנהדרין (יד.) ע"ש, ועיין ערובין (כה:) משום דאתיתו ממולאי וכו' וברש"י ובמסורת הש"ס, לפיכך כדי לזכות לאריכות ימים, היה נזהר גם בהא דלהקיף ולא להטריח לצבור. אבל רבי זירא אף שהיה כהן אבל לא היה מבית עלי ומדוע הוצרך להקיף.

ונראה לומר כי רבי זירא טעם אחר היה עימו, וזאת משום שהכיר שכל יהודי אף הפשוט ביותר יש בו חלק אלוך ממעל, ומחמת גודל נשמתו היה נזהר מאוד מכבודו.

אחת המתנות הגדולות ביותר שהקב"ה נתן לכל יהודי ויהודי, היא הנשמה הטהורה אשר נפח בקרבנו, והיא חלק אלוך ממעל.

וכך כתב בספה"ק באר משה (להרה"ק רבי משה מקוז'ניץ ז"ע פרשת שמיני) וז"ל: שיש לכל אחד מישראל ואפילו פחות שבפחותים חלק אלוך ממעל, שיוכל לזכות על ידו לבוא לשלימות הגמור בעבודתו, ולהתדבקות האמתית בו יתברך, שיוכל להשיג גם בעודו בחיים חיותו בעוה"ז מתענוג העליון הקדוש משדה תפוחין קדישין. עכ"ל.

ובספה"ק ראשית חכמה (שער אהבה פרק שלישי אות ז) מבאר בזה את הפסוק (וזאת הברכה ל"ב, ט') "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו". שכל יהודי הוא חלק ה' ממש, ואין זה כמו חלק שנפרד מהשורש, אלא חלק אשר לעולם נשאר דבוק ומקושר עם השורש. ודומה הוא לחבל השזור משניים שלשה חלקים בקשר בל ינתק, כן הקב"ה קשור עמנו ואנו קשורים עמו בקשר בל ינתק.

ובספר העמק דבר (ואתחנן ז', ח') מבאר בזה מדוע ישראל נקראו "בנים למקום", וז"ל: לא מחמת גדולת דעתם אלא מאהבה שבא כ"פ בלי טעם נגלה לאחר. כי אם התקשרות הרוח כמו שמזדמן האב והבן שלא הכירו זה את זה מעולם ע"פ סיבה ובפגישה מועטת נקשרים באהבה נפרזת. והיינו משום דמזלייהו חזו שרוחם מקושר בתולדה, כך אהבת ה' ישראל הוא משום שהמה חלק אלוך ממעל. ומשום זה נקראו בנים למקום והקב"ה מכנה עצמו אב. ככתוב בשירת האזינו הלא הוא אביך. עכ"ל.

תיירים שמגיעים לכותל המערבי - כמו אנשים שאינם מורגלים בתפילה בכל מקום אחר - מתבלבלים, או אפילו מרגישים דחייה, מההתעמלות המוזרה או תנועות ההתלהבות המשונות של היהודים המתפללים או בשעה שלומדים ברשפי אש שלהבתיה.

ובעל הטורים (פרשת יתרו) מביא לזה מקור מהפסוק (שם כ' ד'): "וכל העם רואים את הקולות... וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק": "וירא העם וינועו" – "על כן מתנועעים בשעת לימוד התורה, לפי שהתורה ניתנה באימה ברדת ובזיע". כלומר, בשעת לימוד התורה יש התנועעות כדי שהלימוד יהיה 'כנתינתו מסיני' – באימה ברדת ובזיע.

הזהר הקדוש (פרשת פנחס ר"ח:) כותב כי בדבר זה ניכר ההבדל בין קדושת נשמת ישראל לנשמות הגויים, שנשמות ישראל נחצבו מן הנר העליון, כדכתיב (משלי כ', כ"ז) "נר ה' נשמת אדם", ובשעה שנדלק נר זה על ידי לימוד התורה, אין האור

לכן מצינו בסנהדרין (ז). על התנהגות רבי זירא עם שכניו הרשעים וכפי שמספרת הגמרא וז"ל (תרגום): "אותם בריונים שהיו בשכנותו של רבי זירא. שהיה רבי זירא מקרב אותם כדי שיחזרו בתשובה. היו החכמים מקפידים עליו. כאשר מת רבי זירא אמרו הבריונים: עד עכשיו היה רבי זירא חרוך השוקיים, שהיה מבקש עלינו רחמים כעת מי יבקש עלינו רחמים? הרהרו בלבם ועשו תשובה."

כלומר, רבי זירא הכיר שגם יהודי שמעשיו גרועים עדיין יש לאהוב אותו מצד שנשמתו היא חלק אלוך ממעל, ואין הבדל בזה בין צדיק לרשע, כי לשניהם יש חלק אלוך ממעל (עי' ספר התניא פרק ל"ב, מאור עיניים פרשת חוקת וישמח ישראל ראש חודש אלול אות ב').

ועל פי זה מבאר התניא (פרק ל"ב) מה שאומרת המשנה (אבות א', י"ב): "הלל אומר הוי מתלמידי של אהרון וגו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". וכינה את האנשים בלשון "בריות", שהוא כינוי שפל מאוד, כאילו אין לו תואר חשוב כשלעצמו להיקרא איש או ישראל, אלא "בריה" שכל מעלתו שהוא נברא בעולם כמו שאר הנבראים, ולכאורה למה השתמש הלל בכינוי זה?

אלא בא להודיע בזה, כי אהבת ישראל שייכת גם כלפי אדם השפל ביותר שמסתכלים עליו כבריה בעלמא, ומצד מעשיו אינו כלום, גם אותו יש מצוה לאהוב מטעם כי יש בו נשמה - חלק אלוך ממעל.

ולכן רבי זירא כשהיה "חליש מגירסיה" ולא היה באפשרותו לשבת ולעסוק בתורה. היה הולך ומתיישב בפתח בית מדרשו של רבי נתן בר טובי, בשביל שכשיעברו החכמים, הוא יעמוד בפניהם ויקבל על כך שכר (ברכות כח). כי הוא היה קם עבור "חלק אלוך ממעל" שנמצא בכל חכם וחכם.

הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע בספרו מאמר יחזקאל (עמוד רכ"ח) אמר, כי עפ"ז יוצא לנו מעלה גדולה שיכול לזכות על ידי אהבת ישראל, כי היות שכל יהודי בפנימיותו הוא חלק אלוך ממעל, א"כ כמה שמרבים לאהוב עוד יהודי ועוד יהודי, זוכים להשיג עוד השגות בקדושת השי"ת, בגלל חלק אלוך ממעל אשר בקרב כל אחד מישראל, וכך יוצא שכל יהודי אשר הוא מוסיף לאהוב זוכה לעוד השגה ודביקות בהשי"ת, וכאשר זוכים לאהוב כל כלל ישראל, זוכים להשיג השגה לאין ערוך בקדושתו יתברך של הכל יכול ב"ה. עכת"ד.

לכן רבי זירא ראשי תיבות: אימה יראה רתת זיע, לגודל השגת אלוקות שזכה על ידי אהבת ישראל שהיתה בו.

מעלת לימוד התורה בימי החנוכה:

כתב השל"ה הקדוש (סוף ענייני תפילה): הימים הקדושים האלה ראויים ביותר להתמדת התורה, יותר מבשאר ימים. ובעונותינו הרבים רוב העולם נוהגים בהם ביטול תורה והולכים אחר ההבל וכו'. ומה שרבותינו הקדמונים פסקו ישיבה בימים ההם, עשו בשביל הנערים שיחזרו על תלמודם מה שלמדו שיהיה שגור בפייהם. וע"כ השומע ישמע ויתעורר בימים ההם ביתר שאת בתורה ומצוות.

וכן הובא בספה"ק קדושת לוי (דרושים לחנוכה ד"ה ידוע): מהראוי לכל אחד אשר בשם ישראל יכונה לשום בשכלו להתמיד בתורתו ית', כי הם ימים ראויים לכך שבימים אלו החל להאיר עלינו הארתו ית' מתורתו. ע"כ.

ויעויין במנהגי החת"ס (פרק ט' אות א') שכותב: "רבינו היה מזהיר ומקפיד בימים אלו להתמיד בלימוד התורה כי העניין גדול בימים אלו, כי אז נמסרו סודות התורה למשה רבינו ע"ה.

מעלת הצדקה בחנוכה:

כתב הגר"ח פאלאגי זי"ע בספרו מועד לכל חי (סימן כ"ז סעיף ע"ז) בשם ספר מעשה הצדקה: והנה זה הדרך ישכון אור באופן סדר התיקון הנזכר של נר מצות חנוכה, כי יפריש תחילה מאה פרוטות של כסף בסוד מה שאמר הכתוב "כף אחת עשרה זהב וכו'". ויחלקם לתלמידי חכמים ירכי קשוט, וכן מלת כ"ף עולה מאה כחושבן פ"ך, בסוד פ"ך אחד של שמן המנורה הטהורה שהיא התורה, והם מלאים התורה והעונה שהם העולים במקום קרבן וקטורת סמים... ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי אלו התלמידי חכמים שעוסקין בתורה לשמה.

ואחר כך יפריש עוד ארבעים וארבע פרוטות, כנגד ריבוע שם אהי"ה, ורמוז באות א', והנה מאה וארבעים וארבע עולה קדוש, המורה על הבינה, כי מצידה הניסים והגאולות. וכן בכח התיקון הקדוש הזה יעלו כל ניצוצות הקודש שלו שיצאו לבטלה, שהם הם הדמים היקרים של האדם, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה כל המוציא שכבת זרע לבטלה כאילו שפך דמים, הנה עתה ימלא ידו וכפו ממתן דמים על גבי המזבח, שהם התלמידי חכמים כנוכר לעיל, וגם אלו הפרוטות יתחלקו לקצת תלמידי חכמים שהם ירכי רבן.

ויכול לחלקם באיזה יום שירצה כולם בבת אחת, אבל ארבעים וארבע פרוטות הנשארות יחלקם אחת לאחת, יום על פי מידותיו בסדר המדרגות. כי ביום הראשון יתן לכבוד שבט יהודה ויזכה לכל אחיו עמו, כי זכין לאדם שלא בפניו, וביום השני לכבוד השבט והנשיא של יומו השליט בו, וכן על זה הדרך. עד שביום השמיני ישלים אותם, ובכך יזכה לעלות כל ניצוצות הקדש בכח קדושת הימים והדלקת הנרות, ומכאן תראה שנהגו לחלק המעות לתנוקות ולקטנים בימי חנוכה ופורים, שהם בסוד נצח והוד. עד כאן לשונו.

ובחמדת ימים (פרק ג) כתב, דלתקון פגם נשי"ז (נדה, שפחה. גויה, זונה), יתן בכל שמונה ימים צדקה לעניים תלמידי חכמים. וילמוד סדר הלימוד אשר אזן ותיקן שם לכל שמונת ימי חנוכה, דבר יום ביומו תראנו משם, ואשל אברהם סימן תרעא כתב וזה לשונו, ומפני זה אנו מחוייבים בימי חנוכה ללמוד תורה הרבה. ועבודה בלב זו תפילה כראוי, והודאה וגמילות חסד בממון וגוף. עד כאן לשונו.

"להתענג בתענוגים"

מאגר השיעורים של

הרב איתי בן אהרן שליט"א

חייגו: 0772618021

שלוחה 21 - מועדים באגדה

שלוחה 22 - מועדים בהלכה.

שלוחה 3 – תנאים ואמוראים (במאגר 43 שיעורים)

בברכת שבת שלום ובשורות טובות.